Parallelsessie Informatie en Ontmoeting, 11 maart 2021
Participatie
Samenvattend verslag

Aanwezigen

Voorzitter:	de heer I. Tekir
Raadsgriffie:	mevrouw E. van Bekhoven
Fracties:	Stadsbelang-Democraten Gorinchem-CDA-PvdA-SGP/ChristenUnie - VVD-D66-SP-GroenLinks-Gorcum Actief-Fractie van Maaren
Portefeuillehouder:	de heer R. van Doesburg
Ambtelijk:	de heer E. Wolters
Notulen:	notulistenbureau Leeuwenburgh-Vendrig

Opening

De voorzitter opent de vergadering en heet iedereen hartelijk welkom. Hij leidt de bespreking kort in.

Participatie

Tijdens de I&O sessie op 19 november 2020 is met de raad gesproken over de mogelijke route om als gemeente en stad planmatig ontwikkelstappen te zetten in de doorontwikkeling van de samenwerking met de stad. De afdronk van die sessie was: 'ga vooral praktisch aan de slag' en 'leer door te doen'. De gemeente doet dat (onder meer) in de invoering van de Omgevingswet, het ontwikkelen van de Omgevingsvisie en in concrete projecten als Arkelsedijk (zie ook de I&O van 4 maart jl.). Tegelijk vraagt de Omgevingswet dat de gemeente een participatiebeleid opstelt. Op weg naar een eind dit jaar vast te stellen participatiekader, spreken we in deze I&O over de vraag wat de reikwijdte en ingrediënten van dat kader zouden kunnen zijn. In het najaar volgen dan nogmaals een I&O en vervolgens een B&A en raadsvergadering ter vaststelling van het beleid.

Wethouder Van Doesburg geeft een korte toelichting.
Er zal een presentatie gegeven worden waarna over participatie een gesprek gevoerd kan worden. Participatie is een complex begrip. Hij hoopt dat verduidelijkt zal worden wat het college hoopt te bereiken met participatie. Het is een middel en geen doel. Het doel is om de beste resultaten te bereiken met inspraak.

De heer Wolters geeft een presentatie (beschikbaar op iBabs).
Hij verwijst naar de I&O op 19 november 2020. Geconcludeerd is dat geïnvesteerd moet worden in de bestaande netwerken en dat aangesloten moet worden bij initiatieven uit de stad. Er is ook met de ambassadeurs gesproken over hun rol en de verbreding van de groep. Tijdens de I&O over de Omgevingswet en – visie op 4 maart zijn voorbeelden gegeven van leren door te doen.
Toegelicht wordt waarom een participatiebeleid nodig is. De Omgevingswet vraagt erom zij het dat de gemeente vrijgelaten wordt om de vorm te kiezen. Het biedt een referentiekader in de veelheid van interacties met de stad. Overigens wordt er al participatiebeleid ontwikkeld.
Het is de bedoeling dat voor het eind van het jaar het participatiebeleid wordt vastgesteld. Na deze bijeenkomst volgen nog een I&O- en B&A-sessie.
Gekeken is naar andere gemeenten; de voorbeelden van Oss en Groningen worden toegelicht.
De heer Wolters stelt vervolgens een drietal onderwerpen ter discussie:
de inzet van een startnotitie,
de participatieladder plat leggen?
gelijk speelveld?

Hij licht deze onderwerpen nader toe.

De voorzitter bedankt voor de presentatie en geeft de fracties gelegenheid om hierop te reageren.

De heer Foppen verwijst naar het aansluiten bij andere initiatieven en groepen en vraagt over wat voor initiatieven en groepen het dan gaat. Er wordt gesproken over leren door te doen, maar wat gaan we dan anders doen en wat kunnen we dan leren. Tot slot vraagt hij hoe men inwoners denkt te bereiken die nu niet meedoen. De SP meent dat juist de stad het participatiebeleid mede zou moeten bepalen.

De heer Oostrum herkent de opbrengst van de vorige sessies en beseft dat participatie veel energie kost. Hij ziet met genoegen het resultaat van het gesprek met de ambassadeurs. Hij hoopt dat het verbreden van de groep niet ertoe leidt dat alle ambassadeurs op elk niveau gaan meepraten. Op ambitieniveau zouden de grote ambassadeurs en op projectniveau de mensen uit de omgeving inbreng moeten hebben. De voorbeelden van Oss en Groningen spreken hem aan. Het is een uitdaging om van de 40 pagina's terug te gaan naar de 7 pagina's en de winst van beide voorbeelden samen te brengen.
Met betrekking tot de vragen zegt hij dat generiek goed is voor alles en specifiek is nodig voor de langdurige processen. Een generieke startnotitie voor de normale projecten lijkt hem goed. Wees zuinig met startnotities; wel voor de grote projecten een uitvoerige notitie. Het participatiebeleid moet generiek toepasbaar zijn. De ladder plat leggen is een mooie uitdaging. Vooral moet gekeken worden wat er gaat lukken met de mensen die zich aangediend hebben. Het zal ook erg afhankelijk zijn van de groepen mensen die willen participeren. Bij het gelijke speelveld ziet hij ook uitdagingen. Als er een initiatief ligt vanuit bewoners moet ook een gelijk speelveld gecreëerd worden met de ambtenaren die daarin moeten participeren. Als het gaat om belangen, dan zat de afdeling wijkbeheer voorheen altijd tussen de bewoners en de gemeente. Daar kunnen dan ook scheidsrechters zitten.

Mevrouw Mager bedankt voor de presentatie. Het is mooi dat er generiek en specifiek onderscheid wordt gemaakt. Zij sluit zich deels aan bij de vorige sprekers. Een generiek beleid is nodig en specifiek moet ingegaan worden op specifieke gevallen. Bij raadsvoorstellen kan daar steeds per keer een alinea aan besteed worden. Er zijn verschillende participatieprocessen en steeds kan gekeken worden welk proces van toepassing is. Zij vraagt aandacht voor de democratische legitimatie. Het moet wel gaan om een afspiegeling en niet steeds de usual suspects. Zij wijst ook op de Omgevingswet en het verwachtingsmanagement. Vaak kost participatie ook meer tijd en het kan soms in de knel komen. Hoe ziet men dat?

De heer Schefferlie is voorstander van maatwerk en zo weinig mogelijk vast beleid. Het gaat om het enthousiasme in de organisatie om te participeren. De presentatie ademt wel de geest uit van inwonersparticipatie, hoe de gemeente ruimte biedt. De andere helft, alertheid in de organisatie voor zaken waarop de gemeente kan participeren is wat onderbelicht. Zijn belangrijkste wens is vooral aan te geven hoe het thema participatie levendig gehouden kan worden in de eigen organisatie en bedrijfsvoering. Verschillende gemeenten hebben daartoe een speciale adviseur die voorbeelden overdraagt aan andere collega's. Er kan een toolbox opgebouwd worden en er kan aan opleiding en vorming gewerkt worden. Op die manier wordt meer energie teweeg gebracht dan met dikke notities en werkboeken. De ladder hoeft niet zo hoog mogelijk maar moet zo passend mogelijk zijn. Met betrekking tot de ambassadeurs sluit hij zich aan bij het risico dat er is. Er moeten goede verwachtingen gewekt worden. Het gelijke speelveld; wees alert op wanneer de gemeente moet participeren. Leren door te doen is prima.

Mevrouw Van Oversteeg vindt het een interessante presentatie. Zij vraagt aandacht voor hoe participatie zich verhoudt bij onderwerpen die voor besluitvorming voor liggen met de representatieve democratie. Wellicht kan hier nog verder aandacht aan besteed worden. Zij is ook voorstander van leren door te doen maar zij hoopt ook op ruimte voor de organisatie

om van elkaar te leren, ervaringen en voorbeelden uitwisselen. Zij is geen voorstander van generiek one size fits all maar kiest voor uitwisseling van participatie in het sociaal domein richting het ruimtelijke domein. Wat zijn de lessen die voor beide domeinen toegepast kunnen worden. Zij vraagt ook aandacht voor de manier waarop de gemeente kan open staan voor initiatieven in de stad en hoe de gemeente daarop aanhaakt. Wat betreft het gelijke speelveld zegt zij dat elke partij die mee participeert een belang heeft. Er moeten goede afspraken gemaakt worden over verwachtingen en verslaglegging. Het moet duidelijk zijn wie waarvoor aan de lat staat. Ten slotte is zij zeker voor het opstellen van een beleid zodat ontwikkelaars ook weten wat de gemeente van hen vraagt. De gemeente moet ook het goede voorbeeld geven met ruimte voor maatwerk.

De heer Van Breemen vindt het goed om opnieuw te kijken naar het participatiebeleid. Met leren door te doen wordt de indruk gewekt dat het helemaal nieuw is. Er wordt al jaren aan participatie gedaan en er is al veel geleerd. Er is al veel ervaring met wat er wel of niet werkt. Hij noemt het digipanel en de adviesraden als succesvolle participatievoorbeelden. Hij mist dat in de presentatie.
Hij sluit aan bij de woorden van de heer Foppen; het gaat om de participanten. Hij mist hen in dit kader. Een generiek participatiebeleid moet helder de kaders schetsen en vervolgens moet per beleidsonderwerp in een startnotitie maatwerk geleverd worden. Daarmee wordt ook de horizontale of platte ladder getackeld. De verantwoordelijkheid daarvoor ligt bij het college en de organisatie en de raad geeft uiteindelijk een klap op de startnotitie. Tot slot, het gelijke speelveld; er zijn allerlei belangen en dat moet van tevoren duidelijk zijn in de grenzen van het speelveld. Hij noemt ook de representatieve democratie. Uiteindelijk neemt de gekozen gemeenteraad namens de bevolking een aantal besluiten.

De heer Van der Lee bedankt voor de presentatie. Het is goed om de burgers regelmatig mee te nemen in deze processen. Participatie kost tijd en die tijd moet goed benut worden.

Mevrouw Hamann bedankt voor de presentatie. Er is goed geluisterd in de vorige sessies. Een generiek basisbeleid is goed. De voorbeelden van Oss en Groningen zijn handig. Maatwerk is ook belangrijk. Het is een uitdaging om mensen te bereiken die niet gehoord worden. Wat betreft het gelijke speelveld zegt zij dat het voor de inwoners niet altijd duidelijk is waar de gemeente staat. Bij participatie moet de positie van de gemeente duidelijk zijn. Zij is het ook eens met de heer Van Breemen dat er al veel participatie is geweest. Daarvan kan ook geleerd worden voor het beleid. Zij is benieuwd hoe het komt dat er wel gevoelens zijn bij inwoners dat zij niet gehoord worden. Wat kan eraan gedaan worden om dat te voorkomen.

Mevrouw Molengraaf geeft complimenten voor de overzichtelijke presentatie. Zij sluit zich aan bij de mensen die gesproken hebben over een generieke opzet voor hoe participatie georganiseerd moet worden. Het moet wel een ruime mal zijn met ruimte voor maatwerk. De participatieladder is een instrument waarmee het maatwerk geleverd kan worden. De heer Van Breemen heeft daar goede dingen over gezegd. Zij gaat in op het gelijke speelveld en zegt dat inwoners het niet altijd zo ervaren. Het is vaak zoeken wie waarvoor verantwoordelijk is en hoe zaken juridisch in elkaar zitten en bij wie je moet zijn als je wil meepraten. Voor een gelijk speelveld moet je mensen in staat stellen om het zo goed mogelijk te doen. De gemeente moet optimaal transparant zijn over belangen en verantwoordelijkheden en wie waarop aanspreekbaar is. Dat wordt nogal eens gemist.

De heer Hassouna bedankt voor de presentatie. D66 ziet participatie graag zoveel mogelijk gestimuleerd worden. Hij verwijst naar Pro Demos. Niet ieder onderwerp leent zich voor participatie. Met een afwegingskader kan beargumenteerd worden of participatie bij een bepaald onderwerp een goed idee is en of aan de randvoorwaarden in voldoende mate is voldaan. Bepaald moet worden in welk stadium in een proces op welke manier participatie mogelijk is. Het is belangrijk kaders te stellen en maatwerk te leveren. Laten we met participatie aan de slag gaan en gebruik maken van benchmarks.

De voorzitter bedankt voor de reacties en zegt dat de inhoudelijke reacties worden meegenomen in de invulling van het beleid. Hij verzoekt de heer Wolters om nog in te gaan op de vragen die gesteld zijn.

De heer Wolters reageert op de vraag wat we te leren hebben als we leren door te doen. Wat is er te leren: uitnodigend zijn voor initiatieven. Gezegd is dat de nadruk ligt op burgerparticipatie, maar dat is niet perse de bedoeling. Het is wel een uiting dat de gemeente zich op dit punt nog moet ontwikkelen, uitnodigend te zijn voor initiatieven die uit de stad komen. Wat volgt uit de Omgevingswet is hoe het is om anders dan voorheen projectontwikkelaars verantwoordelijkheid te geven voor de participatie. De gemeente wordt geacht om dat te doen maar de gemeente heeft wel opvattingen over wat goede participatie is. Andere groepen betrekken is ook een leerpunt; bijvoorbeeld jongeren zijn moeilijker te betrekken en mensen die laag opgeleid zijn of laaggeletterd zijn. Dat vraagt ook andere methoden. Misschien als covid meer ruimte biedt, gewoon de straat op gaan en mensen bevragen. Er zijn nog veel meer instrumenten te vinden.
Tijd is ook een lastige factor. Participatie kost tijd en het kan in de beleving processen stroperig maken. Dat is een uitdaging die meeloopt in het beleid.
Wat hem opvalt is dat het richting een combi van Oss en Groningen gaat, een generiek kader wat niet alles helemaal dicht maakt, misschien een werkboek voor een manier van werken. Dat leidt dan weer tot een startnotitie die per geval vastgesteld wordt, beleid op maat. In een startnotitie kan ook iets geregeld worden voor de verhouding participatie en representatie. De raad is natuurlijk het hoogste orgaan en de beste steekproef is de verkiezingen. Aan de andere kant kan de raad ook zeggen dat als aan een aantal procesvoorwaarden is voldaan de raad niet meer over de inhoud spreekt. Dat moet dan wel aan de voorkant duidelijk gemaakt worden, op welke manier de raad de eigen representatieve rol invult. Goede voorbeelden zijn er zeker in Gorinchem geweest. Hij noemt het rekenkameronderzoek en de beleving van mensen bij participatie.
Tot slot schetst hij het vervolg. Hij verwacht nog een I&O, een B&A en een raadsvergadering later in het jaar.
De inhoudelijke reacties worden meegenomen en vervolgens zal een voorstel gedaan worden aan de agendacommissie.

Sluiting

De voorzitter bedankt de aanwezigen voor hun inbreng en sluit de vergadering.